

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

—•••—
Edition spéciale : 3 Dolars
—•••—

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

—•••—
Téléph : 20865

xxviième ANNÉE

15 Fevrier 1932

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 339

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdlısı

5 liradır
•••••

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi
•••••

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Şubat 1932

ğimiz Ruhanî sekri anlatdığı âşikârdır. 1899 da
Londres da yazdığım bir manzumeye

Bana humarı mü'ebbed veren bu camî tehi
mısra'ile başlamışdım. 'Ayni nevadır .

کر خوب نیم خوب پرستم باری
ور باده ندیم ز باده مستم باری

diyor; çok güzeldir. Güzelliğe bade te'sir ve
şükûhu vermek ne kadar incedir. Ve hakikaten
güzellerin ve güzelliğin verdiği mestinin yanında,
şerabın vere bileceği mestlik ne kadar hüküm-
süzdür !

Mevlananın lisanında , ana dililetekellüm
etmediğini anlatan bir ses var. Bu ses (Mes-
nevi) de daha çok duyuluyor. Rûba'ileri daha
seyyaldır.

از عشق تو کستم ارغنون عالم
وز زخمه تو فاش شده احوالم ،
مانده چنگ شد همه اشکالم
هر پرده که میزی مرا مینامم

Ruba'isi gibi ince ve hisli ruba'ileri az
değildir .

Bunların tercemelerini vermiyorum. Kitabda
tercemeleri vardır ve kusursuzdur.

Kitabın sonunda Mevlana Celâleddinin ha-
yat ve eserleri hakkında verilen ma'lumatın
kusuru şudur ki, pek kısadır. Bu lahika biraz
daha geniş tutula bilirdi ve pek eyi olurdu .
Hasan Âli Bey oğlumuzun himmetinden bunu
yine bekleriz ve beklerken kendisini tebrik
ederiz.

AB. Dj.

FATİHA'NIN GÖNLÜMCE TERCÜMESİ

Rahmani Rahim Tanrımızın yüksek adıyla.

Allahadır allaha bütün hamdi cihanın .
Birdir o güzel Rabbi bu kevnin, bu mekânın .

Âlemler onun, yer yüzü, insanlar onundur ,
Yıldızlar onun, gökler onun, canlar onundur .

Her zerreyi besler, gözetir, öyle kerimdir ,
Sonsuzdur onun rahmeti, Rahmani Rahimdir .

Ey din gününün mâliki ! karşında çöküp diz,
Yalnız sana, yalnız sana, hayran , taparız biz .

Senden dileriz yardımı, sen ruha mu'în ol ,
İlham ederek doğruyu göster bize sen yol .

Sevdiklerinin gittiği yoldur bize matlup .
Hısmın eder elbette dalâletleri mağlup .

Biz lûtfuna her gün sığınıp yalvarırız ki
Avarelerin olmayalım biz de şeriki .

Mütercimi : Fuat Hulûsi

HATİRALARIM

Zirâat nâzırının garîp bir cevabı
ve

Bu cevabı mucib olan daha garîp bir Komedi

Her nekadar Müdür , Müfettiş ünvanları ile
zirâat me'murları bulunan Musul , Manastır ,
Bursa, Sivas ve Tırabizon vilayetlerinde zirâat
mekteplerinin arâzisinde veya nümûne tarlala-
rında , çiftliklerinde bizim câhil köylülerden
daha eyi, hiç olmazsa onlar gelip geçerken
gördükçe gülmeyecekleri derecede olsun bir
mahsul yetiştirildiğini veya zirâi san'atlerden
tâmîmi arzû edilecek bir nümûne vücade ge-
tirildiğini görmekle memnun olduğum vâki
değilsede , belki bittesâdüf nazari ve amelî
mâlûmâtıyla beraber ikdâm ve gayretle muta-
sıf birisi gelir ümidiyle Bağdada muvaslatım-
dan bir az sonra âtîdeki telğrafi zirâat nazırına
ve bir müddetden beri Babıâlide içtimâ etmekde
olan İrak ıslahatı (I) komisyonunun reîsine
çekdim :

« Bağdad vilâyeti, arâzisinin mâlûm olan
vüsati ve hemen her nevî zirâate kabiliyeti ile

her şeyden ziyade bir zirâat memleketi olduğu halde gerek zirâatin hali iptidaideki tarzını ve âlâtını ıslah ve tedvil , gerek mevrûatın tenevvüile daha nâfi , daha bereketli şeylerin tercih ve teksiri ve iklime muvafık ağaçlarla ormanlar yetiştirilmesi yolunda şimdiye kadar fi'li bir teşebbüs vaki olmadığı gibi bir zirâat me'muruda bulunmadığından nümûne tarlaları te'sisiyle zür'râi irşad etmek üzere sâir vilâyetlerdeki emsâli Müdür veya Müfettiş ünvanile bir zirâat me'muru tayin buyurulması ... »

Zirâat nâzırı Selim Melhame Paşadan aldığım cevapda, (Aynen) :

« Bağdad vilâyetine bâdehu ehliyetli bir zirâat me'muru tayin olunmak üzere evvel emirde Dicle ve Frat nehirlerinin bittathir seyri sefaine elverişli bir hale ifrağı ve mevcut sed ve cedvellerin tâmir ve yeniden lüzumu kadar sedler ve cedveller inşa ve küşadı ... » tavsiye olunuyordu . Meselâ zirâata kabil bütün arazisi bağdadın yalnız bir kazası

ZAVALLI BÜLBÜL

Denizler dile geldi , kayalar dile geldi ,
Bu göz yaşı gölünün enğini dillenmedi ;
Bahar geçdi , yaz geçdi , kış geldi , kar yağıyor ,
Bülbülün gül bağçesi yine yeşillenmedi !

15 Mayıs 1931 A. D.

arazisine muâdil vüsatda bulunmayan Trabzon vilâyetine zirâat müdürü tayin edüpte kos koca Bağdad vilâyetine tayinini husuli muhal şartlara talik etmek hakikaten büyük birhayasızlıktı .

Bu garip cevap üzerine Sadârete çektiğim telgrafnâmede , Melhame Paşanın tavsiyelerini söyledikten sonra : « ... 2000 kuruş aylıklı bir zirâat me'murunun tayini , bir kaç milyon lira sarfına ve bir çok senelerin müruruna mütevakıf olan icraât ve ıslahatdan sonraya talik olunması pek gariptir . Maamafih , nehirlerin , cedvellerin ve zerî ve nankil alet ve vasıtalarının hali hazırlarıyla zirâat ve mahsulleri nakl Olunan arazî bir kaç zirâat me'murunu işgal etmeye kâfidir . »

İrâkın ıslahı esbabını müzakere ederek kararlaştırmak üzere Babiâli de mahsus bir komi-

syon da teşkil edildiği şu sırada bu havalice her şeyden evvel zirâat usulinin ıslahı lüzûmu aşikâr iken zirâat nâzırının tavsiyesi vechile bir zirâat me'muru tayininin hududsuz bir müddetle âtiye te'hiri ve ya imkânı hazırlan müşâadesi nisbetinde peyderpey ıslah ve istifade etmeye çalışılması re'yi âliye menutdur ... » dedim .

O esnada galliba mahut İrak heyeti ıslahiyesi (!!) teşkil edilmekte olduğu için bu telğrafa Sadrazam cevap vermedi .

Selim Melhamenin , işe yarayacak birisi olması ancak tesadüfün lutfundan ümid olunan 2000 kuruş aylıklı bir me'murun tayinini böyle muhale talik etmesi garibesinin sebebi de garip olduğu kadar muthikdir .

(Zabıtaı sıhhiyei hayvaniye) nizamnâme sinin neşrine kadar muvakkaten yapıp yalnız

Bursa vilâyetinde tecrübe suretiyle tatbikına İrade sadır olmuş bir talimat vardı . Melhame Paşa iki sene evvel : « Bu talimatın

Bağdad vilâyetince de tatbiki mukarrer dir » deyerek muayene me'muru namıyla İstanbuldan birisini gönderir . Bu Efendi Rüsumat dairesinde bulundurularak İdhal ve ihraç olunan hayvanat ve ankazının muayenesiyle işgal olunmakda iken onun gösterdiği lüzum üzerine Bağdad da kesilen hayvanların muayenesi için ikinci bir me'mur , bir baytar taslağı daha gönderilir ; mektepten o sene çıktığı anlaşılan bu genç me'mur mezbuhat muayenesiyle işgal etmeyüp şehrin altı kapısından biri olan Âzamiye kapısının önüne oturarak imrar edilen hayvanlardan , horozlardan , tavuklardan resim almaya başladı . Bu haber alarak derhal men etmekle beraber tecrübe suretiyle yalnız Bursa da tatbikine İrade sadır olan bir talimatın bundan çok mühim ve umumî kanunlardan bazılarında henüz tatbik

olunmayan Bağdad da altı kapıdan yalnız bi -
rinden girip çıkan hayânlara mahsus bir oktroi
komedisi oynanmasına müsamaha mümkün ol -
madığından, bu me'murun hiç me'mur bulun -
mayan İran hududundaki Han'ın'e gönde -
rilerek oradan ithal edilen hayvanların muayene
etdirilmesi talimat ve maksada muvafık olaca -
ğını telğrafla Melhame Paşaya bildirdim .

Zirâat nazırı, bütçeye dahil olmadığı için
Maliye nezaretince malûm olınayan ve bir ta -
rafdan hesabı sorulmayan bir varidat menba'ını
kapatdığından dolayı bana muğber idi .

Ebubekir Hâzim

Çekmeyelim onların ..
Bekleyelim ki yarın
Şu yuva filizlensin ,
Görenler de özensin ...

7 - 1 - 932 İrfan Emin

H A R B

Gün gelir, dagdan esen rüzgâr ufka ulaşır .
Bir kıvılcım tutuşur, bir Şehir 'alevlenir .
Nişanlılar ağlaşır, Annele veda'laşır .
Her yaprak hökümünde bu fırtına beklenir...

Dağlar sular aşılır, aygırla şahe kalkar .
Bu hızla şehirleri ezerler başdan başa .
İnsanlar homurdanır, çılgınca coşar, akar .
Vurur bu kızgın 'alev topraga , suya, taşa !.

Korkudan can çekişir ihtiyarlar inlerde .
oğazlaşır, döğüşür binlerce delikanlı !.
Ölüm atar kahkaha boğuşmayı dinlerde .
Bakar tabi'at kanlı, toprak kanlı, su kanlı !..

Bir bayrak yırtılırken, bir bayrak havalanır.
Döner yanık köylerden ölüm saçan insanlar .
Bu hayat avcıları alkışla karşılanır .
Eser bir başka rüzgâr uzaklaştır dumanlar !..

Hakkı Nezih

N E F E S

Bizlere ma'lumdur sırrı kâ'inat ,
Tecellâ bulur hak 'irfanımızda .
Hakkın bir remzidir hayatla, memet ,
Ebediyyet yaşar iz'anımızda .

« Men halakal insan » sırrına agâh ,
Gezeriz vecd ile dergâh bedergâh ,
'Aşıklar gönlünden yükselen her ah ,
Bin bir beste bulur efganımızda .

Ne zahid kulların hulyasında ,
Ne bu mevcudatın rü'yasında ,
Hakkın , hakikatin deryasında .
Şüpheler yer bulmaz imanımızda .

22 - 1 - 931 Ankara İsmail Safa

Ş İ İ R

DÜĞÜNDEN İLHAM

Dalga dalga ortalık ...
Bu coşkun kalabalık
Kurulan bir yuvanın
Temelini atacak ..
Yeniden anlayacak
Âde ile Haşmının
Eski macerasını .
Savacak sırasını
Şu yeni çift bu gece .
Bazıları erkence
Bu köprüden geçecek ;
Bazıları ölçek
Hicranın yollarını .
Gençlerin, kollarını
Açıkları ufuklar
Kimisine bahtiyar
Bir âlem yaratacak ;
Kimine aratacak
Kaybolan rüyasını ... [*]
Şimdilik tasasını

[*] Bu parça Schiller in şu kiti'asını hatırlatır :

Des Lebens schönste Feier

Endigt auch des Lebens Mai

Mit dem Gürtel, mit dem Schleier

Reisst der schöne Wahn entzwei . [İctihad]